

Sygn. akt: *I C 814/16 upr.*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2017 r.

Sąd Rejonowy w Gorlicach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Magdalena Penar
Protokolant:	st. sekr. sądowy Piotr Kamiński

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2017 r. w Gorlicach

sprawy z powództwa E. M.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki E. M. kwotę 6 274,82 zł (sześć tysięcy dwieście siedemdziesiąt cztery złote 82/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 26 września 2016 r. do dnia zapłaty,

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

III. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki E. M. kwotę 2 667 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSR Magdalena Penar

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

G.(...)

Sygn. akt I C 814/16 upr

UZASADNIENIE

Powódka E. M. w pozwie skierowanym przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. domagała się zapłaty kwoty 6 274,82 zł. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 września 2016 r. do dnia zapłaty.

Uzasadniając swoje żądanie wskazała, że zawarła z pozwanym umowę ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (...) nr polisy (...). Podała, iż początkowo regularnie opłacała składki, po czym z uwagi na trudności finansowe zaprzestała tego, co spowodowało rozwiązanie umowy ubezpieczenia. Twierdziła, że wartość podstawowa powyższej polisy wynosiła 8 964,03 zł. i pozwany powołując się na zapisy OWU dokonał potrącenia kwoty 6 274,82 zł. Zarzuciła, iż stosowane przez pozwanego wzorce umowne, a odnoszące się do tzw. opłat za wykup, stanowią klauzule niedozwolone, gdyż nie zostały z nią indywidualnie uzgodnione, a ponadto kształtują jej prawa i obowiązki jako konsumenta, w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy. Podniosła, iż ustalona w treści OWU opłata za wykup jest swoistą opłatą likwidacyjną i stanowi nieuzgodnioną indywidualnie karę umowną, oderwaną całkowicie od ewentualnych faktycznych kosztów poniesionych przez ubezpieczyciela w związku z rozwiązaniem umowy i wartości posiadanych przez ubezpieczonego jednostek uczestnictwa, przenosząc całkowicie na ubezpieczonego ryzyko skutków rozwiązania umowy.

W dniu 29 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy w Gorlicach do sygn.(...)wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym w całości uwzględnił żądanie pozwu.

Pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniósł o oddalenie powództwa.

Uzasadniając swoje stanowisko wskazał, że w dniu zawarcia umowy powódka otrzymała OWU i nie zgłaszała wątpliwości co do ich treści. Twierdził, iż analiza OWU prowadzi do wniosku, że zapisy dotyczące zasad rezygnacji z ubezpieczenia zostały napisane więcej niż prostym językiem, dla całkowitego ułatwienia klientowi ich zrozumienia i dodatkowo kwestie kosztów wykupu i pobrania opłaty umieszczono w OWU w formie załącznika – w postaci tabelarycznej, gdzie znalazła się czytelna informacja o kwotach wykupu z podziałem na lata i wskazanie % wartości polisy utworzonej ze składki regularnej należnej w pierwszych pięciu latach polisy. Twierdził w związku z tym, iż powyższy wzorzec umowny wiąże powódkę zgodnie z art. 384 § k.c. Zarzucił, iż wartość świadczenia wykupu nie ma na celu penalizacji wcześniejszego rozwiązania umowy przez konsumenta, czy też uzyskania wygórowanej kompensaty tytułem rozwiązania umowy, bowiem uwzględnia ona ponoszone przez przedsiębiorcę koszty związane z zawarciem umowy i prowadzeniem działalności gospodarczej, a tym samym jest on uprawniony do ustalania w sposób przyjęty w OWU wartości wykupu przy rozwiązaniu umów ubezpieczenia i wypłacaniu wartości wykupu tych umów, która nie jest rażąco wygórowana. W ocenie pozwanego nie można zatem przyjąć, by postanowienia te kształtowały prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały jego interesy. Twierdził również, że zgodnie z OWU wykup polisy polega na wypłacie ubezpieczającemu wartości wykupu, przy czym polisa ma wartość wykupu równą sumie wartości polisy i wartości dodatkowej, pomniejszonej o opłatę za całkowity wykup wartości polisy oraz opłatę za wykup wartości dodatkowej, zaś wysokość powyższych opłat określona została w tabeli opłat i limitów. Zarzucił w związku z tym, że wartość wykupu stanowi główne świadczenie pozwanego w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c., a ponieważ postanowienia dotyczące wypłaty tej wartości zostały sformułowane jednoznacznie, to nie mogą być uznane za niedozwolone postanowienia umowne.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 czerwca 2011 r. E. M. zawarła z (...) S.A. z siedzibą w W. umowę ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (...) nr polisy (...). Początek ubezpieczenia ustalony został na dzień 28 czerwca 2011 r. Składka w wysokości 3 000 zł. płatna była co 12 miesięcy. O możliwości zawarcia umowy powódka dowiedziała się od agenta ubezpieczeniowego, który przedstawiał korzyści płynące z tego faktu na przyszłość.

/dowód: polisa ubezpieczeniowa k.40,41, zeznania powódki E. M. protokół z 16 marca 2017 r. 00:03:46-00:14:27 /

W dniu 18 lipca 2011 r. E. M. potwierdziła, że otrzymała pakiet ubezpieczeniowy zawierający między innymi polisę ubezpieczeniową, jak też, że w dniu podpisania wniosku o zawarcie umowy ubezpieczenia otrzymała OWU obowiązujące w tym dniu, które były podstawą do zawarcia umowy.

/dowód: potwierdzenie doręczenia pakietu ubezpieczeniowego k.42, częściowo powódki E. M. protokół z 16 marca 2017 r. 00:03:46-00:14:27 /

Zgodnie z OWU przedmiotem ubezpieczenia było życie ubezpieczonego. Zakres ubezpieczenia obejmował śmierć ubezpieczonego w okresie udzielania ochrony ubezpieczeniowej. Odpowiedzialność ubezpieczyciela polegała na wypłacie uposażonemu świadczenia o wysokości sumy ubezpieczenia oraz wartości dodatkowej, o ile istniała (art. III OWU). Umowa zawierana była na czas nieoznaczony (art. IV OWU). Wykup polisy polegał na wypłacie ubezpieczającemu wartości wykupu. Polisa miała wartość wykupu równą sumie wartości polisy i wartości dodatkowej, pomniejszonej o opłatę za całkowity wykup polisy i o opłatę za całkowity wykup wartości dodatkowej, czym wysokości powyższych opłat określone zostały w tabeli opłat i limitów (art. IX OWU). Zgodnie z pkt. 4 tabeli opłata za całkowity wykup polisy stanowiła:

- a. w 1 roku polisy – 98 % wartości polisy utworzonej ze składki początkowej,
- b. w 2 roku polisy – 95 % wartości polisy utworzonej ze składki początkowej,
- c. w 3 roku polisy – 85 % wartości polisy utworzonej ze składki początkowej,
- d. w 4 roku polisy – 70 % wartości polisy utworzonej ze składki początkowej,
- e. w 5 roku polisy – 55 % wartości polisy utworzonej ze składki początkowej,
- f. w 6 roku polisy – 40 % wartości polisy utworzonej ze składki początkowej,
- g. w 7 roku polisy – 25 % wartości polisy utworzonej ze składki początkowej,
- h. w 8 roku polisy – 20 % wartości polisy utworzonej ze składki początkowej,
- i. w 9 roku polisy – 10 % wartości polisy utworzonej ze składki początkowej,
- j. w 10 roku polisy – 5 % wartości polisy utworzonej ze składki początkowej,
- k. w 11 roku polisy i następnych – 0 % wartości polisy utworzonej ze składki początkowej.

/dowód: OWU wraz z tabelą k.5-15/

E. M. opłacała składkę przez 3 lata, po czym zaprzestała tego z uwagi na brak spodziewanych zysków z umowy. W związku z brakiem wpłaty kolejnej składki, pozwany dokonał całkowitej wypłaty wartości wykupu, o czym powiadomił powódkę w piśmie z dnia 8 grudnia 2014 r. Wartość umorzonych jednostek wynosiła 8 964,03 zł., z czego powódce została przekazana kwota 2 669,21 zł., zaś na 6 274,82 zł. ustalona została opłata za wykup.

/dowód: pismo z 8 grudnia 2014 r. k.16, zeznania powódki E. M. protokół z 16 marca 2017 r. 00:03:46-00:14:27 /

W związku z tym w piśmie z dnia 31 sierpnia 2016 r. E. M. wezwała pozwanego między innymi do zapłaty kwoty 6 274,82 zł. Odpowiadając na to pismo, w piśmie z dnia 26 września 2016 r., (...) S.A. z siedzibą w W. poinformowało powódkę, iż nie uznaje zgłoszonego przez nią roszczenia.

/dowód: pismo z 31 sierpnia 2016 r. k.17, pismo z 26 września 2016 r. k.18/

Powyższy stan faktyczny wynika z powołanych dokumentów oraz zeznań powódki E. M..

Za wiarygodne zostały uznane dokumenty przedłożone do akt przez strony, bowiem nie budziły one wątpliwości co do ich treści i autentyczności.

Podzielić także należało korespondujące z nimi zeznania powódki za wyjątkiem tego ich fragmentu, gdy zaprzeczyła, by otrzymała OWU. Przeczy im bowiem dokument: potwierdzenie doręczenia pakietu ubezpieczeniowego polisy nr (...) z dnia 18 lipca 2011 r., na którym powódka własnoręcznie potwierdziła fakt otrzymania między innymi OWU.

Sąd zważył, co następuje:

Na wstępie należy wskazać, iż w niniejszej sprawie nie było sporu co do faktów, lecz sporna była ocena prawna charakteru umowy wiążącej strony oraz możliwości zatrzymania przez pozwanego części środków wpłaconych przez powódkę w ramach umowy, wobec jej rozwiązania w czwartym roku polisy.

W toku procesu E. M. zasadności swego roszczenia upatrywała w abuzywności postanowień umowy łączącej jej z pozwanym w zakresie wartości opłaty za wykup.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§2).

W ocenie Sądu zastosowane przez pozwanego OWU z całą pewnością stanowią wzorzec umowny. Pod pojęciem wzorca umownego (ogólnych warunków umów, formularzy umów, regulaminów, taryf, instrukcji), w świetle treści przepisu art. 384 k.c., rozumie się przygotowane z góry przez proponenta, przed zawarciem umowy, postanowienia kształtujące treść stosunku prawnego wiążącego strony, a ten warunek został spełniony przez analizowany zapis polisy. W konsekwencji przyjąć należało, że zgodnie z art. 384 § 1 k.c. ustalony przez pozwanego wzorzec umowny wiąże drugą stronę (powódkę), wobec jego doręczenia przed zawarciem umowy, z wyłączeniem tych klauzul umownych, które Sąd uznał za niedozwolone.

W świetle powyższego dokonać należało analizy co do zgodności klauzuli zawartej w art. IX pkt. 2 OWU w związku z pkt. 4 Tabeli opłat i limitów, stanowiącej integralną część OWU z treścią przepisu art. 385¹ § 1 k.c.

Uznać należy, iż klauzula przewidująca opłatę likwidacyjną w wysokości 70 % zgromadzonych środków w razie rezygnacji z ubezpieczenia w czwartym roku ochrony ma charakter klauzuli niedozwolonej. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. I CSK 149/13 ocenił, że postanowienie ogólnych warunków umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, przewidujące, że w razie wypowiedzenia umowy przez ubezpieczającego przed upływem 10 lat od daty zawarcia umowy, ubezpieczyciel pobiera opłatę likwidacyjną powodującą utratę wszystkich lub znacznej części zgromadzonych na rachunku ubezpieczającego środków finansowych, rażąco narusza interesy konsumenta i stanowi niedozwolone postanowienie umowne w świetle art. 385¹ zd. 1 k.c. (Biul.SN 2014/2/14, Legalis nr 753681). Zacytowana teza odpowiada stanowi faktycznemu niniejszej sprawy.

Zdaniem Sądu klauzula umowna nakazująca zapłatę „opłaty likwidacyjnej” w sytuacji, gdy pozwany mógł obracać środkami wpłaconymi przez powódkę, osiągając w ten sposób zysk, nadmiernie obciąża powódkę (konsumenta), a tym samym rażąco narusza jej interesy. Przyjmuje się, że postanowienia umowy rażąco naruszają interes konsumenta, jeżeli poważnie, znacząco odbiegają od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron. W ocenie Sądu ustalenie „opłaty likwidacyjnej” na poziomie ostatecznie 70 % zgromadzonych środków, nakazuje oceniać w kategoriach bezzasadnej sankcji za utratę przez pozwanego możliwości dysponowania środkami finansowymi powódki. Jednocześnie stwierdzić należy, że przerzucenie tak wysokich kosztów obsługi umowy ubezpieczenia na powódkę, przy jednoczesnym uzyskiwaniu dochodu przez pozwanego z obrotu środkami wpłaconymi przez powódkę ewidentnie kształtuje jej prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami.

Nie można również tracić z pola widzenia, że pozwany z jednej strony uzyskiwał dochód obracając środkami powódki, a z drugiej strony wszelkie koszty z tym związane pokrywał ze składek uiszczonych przez powódkę, co bezpośrednio

wynika z Tabeli opłat i limitów. Mówiąc zatem wprost, o ile pozwany nie widzi przeszkód w obracaniu środkami powódki, uzyskując możliwości osiągnięcia zysku, o tyle widzi przeszkody w ponoszeniu kosztów wynikających z rozwiązania umowy, a konkretnie z utraty możliwości obracania tymi środkami. Takie postanowienie umowne ewidentnie kształtuje obowiązki powódki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami.

Nieuzasadnione i nieprzekonujące są twierdzenia pozwanego dążące do wykazania, że utrata środków wynika z kosztów jakie ponosi ubezpieczyciel oraz charakteru umowy ubezpieczenia. Należy bowiem wskazać, iż wysokość prowizji ustala zakład ubezpieczeń i ubezpieczony nie ma żadnego wpływu na ten element kosztów ubezpieczyciela. Ponadto w działalności zakładu ubezpieczeń wpisane jest ryzyko wypłaty sumy ubezpieczenia w razie ziszczenia się zdarzenia objętego umową. Nie powinni ponosić konsekwencji powyższego inni klienci zakładu. Przede wszystkim jednak pozwany w toku niniejszego procesu, prócz twierdzeń o poniesionych kosztach, w żaden sposób tychże kosztów nie wykazał, co więcej nawet konkretnie nie podał jakie miałyby to być koszty. Tym bardziej zatem powódka przy podpisywaniu umowy nie знаła ewentualnych kosztów, a nawet sposobu ich wyliczenia.

Brak było podstaw do podzielenia twierdzeń pozwanego, iż wypłata świadczenia wykupu stanowi świadczenie główne stron, o którym mowa w art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. W tym względzie należy odróżnić świadczenie główne spełniane w związku z trwaniem umowy, od świadczenia spełnianego wskutek tego, że umowa ustała. W każdym razie mając na uwadze charakter umowy łączącej strony należy zauważyć, że świadczenia główne stron zostały określone w OWU. Z artykułu III OWU wynika, iż przedmiotem ubezpieczenia jest życie ubezpieczonego, a zakres ubezpieczenia obejmuje śmierć ubezpieczonego w okresie ubezpieczenia. Z kolei w artykule IV wskazano, iż umowę zawiera się na czas nieokreślony. Z tych zapisów nie wynika, aby świadczeniem głównym pozwanego miało być uiszczanie wartości wykupu całkowitego.

Nie można także zaakceptować poglądu pozwanego, że wysokość wartości wykupu nie stanowi opłaty likwidacyjnej. Opłata z tytułu wykupu całkowitego, pomimo odmiennej nazwy, jest w istocie ukrytą opłatą likwidacyjną mającą na celu zdjęcie z ubezpieczyciela ryzyka finansowego związanego z uruchomieniem programu inwestycyjnego.

Zauważyć należy również, że art. 385³ pkt. 17 k.c. stanowi, iż w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności nakładają na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego. Zdaniem Sądu opłata likwidacyjna, o której mowa w tabeli umieszczonej w załączniku do OWU ma taki właśnie charakter i tym samym nie może być uznana za świadczenie główne.

W tym stanie rzeczy, uznając postanowienie z artykułu IX pkt. 2 OWU w związku z pkt. 4 Tabeli opłat i limitów za niewiążące w świetle treści przepisu art. 385¹ § 1 k.c., należało zasądzić od pozwanego na rzecz powódki kwotę 6274,82 zł., stanowiącą opłatę za wykup z tytułu polisy.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. w nowym brzmieniu, przyjmując za datę początkową, dzień w którym pozwany wystosował pismo z dnia 26 września 2016 r., stanowiące odpowiedź na wezwanie do zapłaty wystosowane przez powódkę w piśmie z dnia 31 sierpnia 2016 r. Była to bowiem data pewna, kiedy pozwany dowiedział się o roszczeniu powódki, gdyż powódka nie przedłożyła dowodu doręczenia przesyłki zawierającej wezwanie do zapłaty, co uzasadniałoby orzeczenie od odsetkach zgodnie z jej żądaniem. Z uwagi na powyższe żądanie co do odsetek przed datą 26 września 2016 r. zostało oddalone, o czym orzeczono w pkt. II wyroku.

Powództwo zostało niemalże w całości uwzględnione. Strony działały przez zawodowych pełnomocników ustanowionych z wyboru. Należna opłata od pozwu wynosiła 250 zł. Na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c. Sąd orzekł o kosztach procesu, tj. zasądził na rzecz powoda od pozwanego kwotę 2 667 zł., w tym kwotę 2 400 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (w zw. z § 2 pkt. 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 – w jego brzmieniu do dnia 27.10.2016r., z uwagi na datę wszczęcia procesu).

SSR Magdalena Penar

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. K(...)

G(...)